

ČESKÁ REPUBLIKA

**ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY**

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Miluše Doškové a soudců JUDr. Karla Šimky a Mgr. Evy Šonkové v právní věci žalobce: **P. Č.**, proti žalované: **Česká advokátní komora**, se sídlem Národní 118/16, Praha 1, proti rozhodnutí žalované ze dne 23. 11. 2020, č. j. 10.01-000656/20-002, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 30. 9. 2021, č. j. 11 A 141/2021 – 21,

t a k t o :

- I.** Kasační stížnost **se zamítá.**
- II.** Žalobce **nemá** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.
- III.** Žalované **se nepřiznává** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti.

O d ů v o d n ě n í :

[1] Žalobce (dále jako „stěžovatel“) podal dne 25. 10. 2021 kasační stížnost proti usnesení Městského soudu v Praze (dále jen „městský soud“) ze dne 30. 9. 2021, č. j. 11 A 141/2021 – 21 (dále jen „napadené usnesení“), jímž soud zamítl jeho žádost o osvobození od soudních poplatků. Stěžovatel žalobou napadal rozhodnutí žalované ze dne 23. 11. 2020, č. j. 10.01-000656/20-002, jímž mu žalovaná neurčila advokáta pro řízení o ústavní stížnosti.

[2] Městský soud v napadeném usnesení konstatoval, že stěžovatel ke své žádosti o osvobození od soudních poplatků přiložil žádost o právní službu ze dne 12. 11. 2020, jejíž součástí je prohlášení o jeho finanční situaci. V něm uvedl, že je svobodný, nemá domácnost, žije sám a nemá žádné vyživovací povinnosti; je invalidní a pobírá pouze příspěvek na živobytí ve výši 3860 Kč měsíčně; nevlastní žádný majetek větší hodnoty a jeho měsíční náklady na výživu, potřeby údržby a jízdné činí 3900 Kč. Stěžovatel soudu dále doložil čestné prohlášení ze dne 2. 8. 2021, z něhož se podává, že má příjmy pouze z příspěvku na živobytí ve výši 3860 Kč, jeho průměrné náklady na stravování nepřekračují výši příspěvku na živobytí a je dlouhodobě invalidní ve třetím stupni; jako majetek větší hodnoty uvedl čtečku, elektronický psací stroj a diktafon; sdělil, že je bez obydlí a za své další výdaje označil DPH a spotřební daň ve výši „stovek Kč“ měsíčně. Soud předložené čestné prohlášení nepovažoval za dostatečné. Nebylo mu z něj zřejmé,

jaký vliv na stěžovatelovy příjmy má skutečnost, že je invalidní (zda pobírá invalidní důchod a v jaké výši). Jeho výdaje byly konkretizovány zcela neurčitě a neosvětlil, kde bydlí; pokud uváděl stovky korun měsíčně na DPH a spotřební daň, nebylo soudu jasné, jaké skutečné výdaje měsíčně vynakládá (daně totiž tvoří pouze část celkové ceny zboží či služeb). Městský soud tedy naznal, že stěžovatel ohledně svých majetkových poměrů sdělil značně neurčité údaje; o svém názoru jej poučil, zaslal mu formulář příslušného prohlášení a vyzval jej k jeho vyplnění. Stěžovatel soudu namísto vyplněného formuláře (opět) zaslal čestné prohlášení ze dne 29. 8. 2021, které bylo obsahově totožné jako předchozí; navíc v něm bylo pouze uvedeno, že v červenci čerpal mimořádnou okamžitou pomoc ve výši 1000 Kč na brýle. Soud uzavřel, že stěžovatel dostatečně konkrétně netvrdil své osobní a majetkové poměry; již proto mu nebylo možné přiznat osvobození od soudních poplatků (k tomu lze totiž přistoupit pouze na podkladě dostatečně vyličených poměrů žadatele). Dále městský soud konstatoval, že stěžovatel zneužívá institutu osvobození od soudních poplatků; ke dni vydání napadeného usnesení evidoval soud stovky žalob podaných stěžovatelem, přičemž jím zahájená řízení jsou vedena sériově a stereotypně, jsou v nich namítány obdobné argumenty jako v dřívějších neúspěšných žalobách, stěžovatel odmítá respektovat již dříve vydaná pravomocná rozhodnutí soudů a opakovaně vytýká nejružnější domnělá pochybení formálního charakteru. Povahy projednávaného případu a znalost ostatních stěžovatelových žalob svědčila dle městského soudu o tom, že mu prioritně nejde o poskytnutí ochrany jeho právům, nýbrž jeho záměrem je vyvolání a vedení sporu jako takového, kdy podstata (původního) sporu se s ohledem na množství procesních úkonů a jejich nejednoznačnost vytrácí. Konstatoval, že soudy jsou povolány k ochraně práv, nikoliv k tvorbě zcela zbytečných rozhodnutí v řízeních, kde o žádnou ochranu práv nejde. Osvobození od soudních poplatků nemá být institutem umožňujícím chudým osobám vést bezplatně spory podle své libosti, nýbrž zajistit, aby v případech, kdy nemají dostatek prostředků, a přitom je na místě, aby soudní spor vedly, jim nedostatek prostředků nebránil v účinné soudní ochraně. Soud proto naznal, že pokud stěžovatel hodlá svá práva, i přes charakter jím vedených sporů, vymáhat soudní cestou, je spravedlivé po něm požadovat, aby soudní řízení vedl s tíhou soudního poplatku. Žádost stěžovatele o osvobození od poplatku proto označil za zneužití institutu osvobození od soudního poplatku a zamítl ji.

[3] V kasační stížnosti proti napadenému usnesení stěžovatel předně namítá, že o osvobození od soudních poplatků vůbec nepožádal. Tvrdí, že městský soud rozhoduje svévolně, sériově a stereotypně, stále opakuje obdobné či zcela identické argumenty. Zaujatost městského soudu spatřuje v tom, že jeho žádosti o osvobození od soudních poplatků nevyhověl opět v řízení proti České advokátní komoře; má za to, že soud jakoukoli žalobu proti žalované vždy považuje za „blbost“ a všemi možnými prostředky (včetně obcházení zákona) ji sabotuje. Rozsudky městského soudu jsou rozhodovací svévolí, neboť nejsou vydávány nezávislým senátem, ale „pražskou právníkou mafii“. I kdyby žaloba obsahovala obdobná či zcela identická tvrzení, bylo by tomu tak proto, že žalovaná fakticky doslovně kopíruje svá rozhodnutí. Napadené rozhodnutí žalované je dle něj šablonovitý a „skrytě mstivý“ akt, který je nesprávný a nezákonný. Poukazuje na to, že některé rozsudky městského soudu v jeho věcech byly zrušeny; soud se mu nyní mstí za žaloby o náhradu škody. Skutečnost, že si žalovaná Parlamentem České republiky „protlačila“ novelu zákona o advokacii, která jí dovoluje nepostupovat dle správného řádu, považuje za tristní. Zaplatit městskému soudu byt' i jedinou korunu je dle něj neobezřetné; daný soud už dávno měl být zbaven nároku na vybírání poplatků. Dále stěžovatel brojí proti zpochybňování své nemajetnosti „prostoduchými až stupidními vývody“ (nebydlící osoba by měla mít výdaje na bydlení, invalida musí být příjemcem invalidního důchodu). Předložil výpis z invalidního posudku, že není schopen výdělečné činnosti, ovšem soud tento fakt „lživě bagatelizuje“; jedná se o zvlášť, neboť málokterý soud si dovolí zpochybňovat výdělečné možnosti plně invalidní osoby. Závěrem stěžovatel cituje z řady (nikterak konkrétně označených) rozsudků „vyšších“ soudů.

pokračování

[4] Žalovaná svého práva vyjádřit se k podané kasační stížnosti nevyužila.

[5] Nejvyšší správní soud se nejprve zabýval posouzením, zda byly splněny podmínky řízení. Zjistil, že kasační stížnost byla podána včas, osobou oprávněnou, proti rozhodnutí, vůči němuž je ve smyslu § 102 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“) přípustná a jsou splněny i její obsahové náležitosti dle § 106 s. ř. s., byť na samé hranici projednatelnosti.

[6] Soud předně konstatuje, že podáním kasační stížnosti proti procesnímu rozhodnutí krajského soudu (s výjimkou procesního rozhodnutí, kterým se řízení o žalobě končí) nevzniká stěžovateli poplatková povinnost (srov. usnesení rozšířeného senátu NSS ze dne 9. 6. 2015, č. j. 1 As 196/2014 - 19, č. 3271/2015 Sb. NSS). Napadené usnesení, jímž městský soud neosvobodil stěžovatele od placení soudních poplatků, nepochybně je právě takovým procesním rozhodnutím. Stěžovatele tedy v projednávané věci netíží poplatková povinnost. Stejně tak platí, že stěžovatel v tomto typu řízení nemusí být zastoupen advokátem ve smyslu § 105 odst. 2 s. ř. s. (srov. opět usnesení rozšířeného senátu NSS ze dne 9. 6. 2015, č. j. 1 As 196/2014 - 19).

[7] Nejvyšší správní soud zkoumal důvodnost kasační stížnosti v souladu s § 109 odst. 3 a 4 s. ř. s., v mezích jejího rozsahu a přípustně uplatněných důvodů. Stěžovatel uplatnil kasační důvody podle § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s.

[8] Kasační stížnost není důvodná.

[9] Nejvyšší správní soud předně uvádí, že ze spisu městského soudu vyplývá, že stěžovatel soudu zaslal dne 2. 8. 2021 podání, v němž uvedl, že „*očekává osvobození od poplatků zčásti: naprostý trvalý nedostatek finančních prostředků na vyměřený soudní poplatek navrhovatel dokládá (níže) čestným prohlášením – dále (níže) osvědčením orgánu sociálního zabezpečení i stvrženkou jediného příjmu.*“ (srov. č. l. 16 spisu městského soudu). Z tohoto podání je jednoznačně zjevný úmysl stěžovatele domoci se (alespoň částečného) osvobození od soudního poplatku za řízení; to ostatně plyne i z následného jednání stěžovatele, který k výzvě soudu doložil další čestné prohlášení o majetkových poměrech, stejně jako ze samotného podání kasační stížnosti proti rozhodnutí soudu, jímž mu toto dobrodiní přiznáno nebylo. Není proto rozhodně pravdivé (a jeví se značně nelogické) tvrzení stěžovatele, že předmětnou žádost o osvobození od soudního poplatku v řízení před městským soudem vůbec neuplatnil.

[10] V souladu s § 4 odst. 1 písm. a) zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, je s podáním žaloby spojen vznik poplatkové povinnosti. Podle § 36 odst. 3 s. ř. s. platí, že *účastník, který doloží, že nemá dostatečné prostředky, může být na vlastní žádost usnesením předsedy senátu zčásti osvobozen od soudních poplatků. Přiznat účastníkovi osvobození od soudních poplatků zcela lze pouze výjimečně, jsou-li pro to zvlášť závažné důvody, a toto rozhodnutí musí být odůvodněno. Dospěje-li však soud k závěru, že návrh zjevně nemůže být úspěšný, takovou žádost zamítne.*

[11] Smyslem institutu osvobození od soudních poplatků je především zajistit, aby osobám, které nemají dostatek prostředků, byl zajištěn přístup k soudu a účinná soudní ochrana. Nejvyšší správní soud (dále též „NSS“) však již v rozsudku ze dne 26. 10. 2011, č. j. 7 As 101/2011 - 66, č. 2601/2012 Sb. NSS, přímo ve věci stěžovatele vyslovil, že „*osvobození od soudních poplatků nemá být institutem umožňujícím chudým osobám vést bezplatně spory podle své libosti*“. I pokud je tedy účastník řízení nemajetný, takže by zásadně bylo namísto přiznat mu osvobození od soudních poplatků dle § 36 odst. 3 s. ř. s., může mu soud výjimečně toto dobrodiní odeprít, a to zejména pro povahu sporů, které účastník vede.

[12] Nejvyšší správní soud konstatuje, že za samostatně nosný a v projednávané věci rozhodující důvod pro zamítnutí žádosti o osvobození od soudního poplatku považuje zneužívání tohoto institutu stěžovatelem, resp. excesivní počet a především sériovou povahu jím vedených soudních sporů. K posouzení majetkových poměrů stěžovatele v napadeném usnesení proto kasační soud toliko stručně uvádí, že jde k jeho tíži, pakliže namísto soudem zaslaného formuláře „*Potvrzení o osobních, majetkových a výdělkových poměrech fyzické osoby pro osvobození od soudních poplatků*“ užije vlastního tiskopisu, v němž chybějí k vyplnění některé požadované údaje důležité pro posouzení životní situace žadatele (např. zde není prostor pro uvedení nákladů na bydlení, zato jsou naprosto nadbytečně požadovány k vyplnění náklady na DPH a spotřební daň). Stěžovateli ovšem musí kasační soud alespoň částečně přisvědčit v tom, že v obou jím předložených prohlášeních je uvedeno, že na dávkách důchodového pojištění (mezi něž patří též invalidní důchod) pobírá měsíčně 0 Kč; argument městského soudu, že mu není zřejmé, zda stěžovatel čerpá invalidní důchod, či nikoliv, je proto lichý. Dále Nejvyšší správní soud konstatuje, že stěžovatel sice v obou prohlášeních uvedl, že je bez (trvalého) ubytování; to však automaticky neznamená, že nemá vůbec žádné náklady spojené se svým ubytováním, resp. alespoň nocováním (např. v hostelu apod.). Stěžovatel sám výslovně neuvedl, jaké má výdaje za ubytování (příp. že žádné takové výdaje nemá); za takové situace nelze městskému soudu vyčítat, že tuto skutečnost za něj nedomyšlel, neboť právě stěžovatele jako žadatele tíží povinnost tvrzení. Ani (případně) dílčí pochybení městského soudu v posuzování majetkové situace stěžovatele však nemůže mít vliv na zákonnost napadeného usnesení, a to pro povahu stěžovatelem vedených sporů.

[13] Rozhodující pro posouzení žádosti stěžovatele o osvobození od soudních poplatků je právě způsob, jakým vyvolává a vede soudní spory, včetně toho, co je jejich podstatou. Tentýž stěžovatel „*vede u městského soudu velké množství soudních řízení vůči žalované, v nichž postupuje sériově a stereotypně a používá obdobné argumenty jako v dřívějších neúspěšných případech. I z rozhodovací činnosti Nejvyššího správního soudu, který taktéž eviduje značné množství věcí stěžovatele, vyplývá, že jeho postup v řízeních se neustále opakuje a stěžovatel uplatňuje shodné či obdobné argumenty. Pouhá skutečnost, že stěžovatel vede velké množství sporů, přirozeně sama o sobě neznamená, že by jeho žádostem nemělo být vyhověno. Rozhodující je sériovost a stereotypnost stěžovatelem podávaných žádostí spojená s opakováním obdobných či zcela identických argumentů (např. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 5. 2015, č. j. 4 As 104/2015 - 12, ze dne 12. 9. 2018, č. j. 1 As 231/2018 - 17, nebo ze dne 13. 3. 2019, č. j. 6 As 36/2019 - 12). Nejvyšší správní soud opakovaně vyhodnotil okolnosti, za nichž stěžovatel uplatňuje u soudu svá práva, jako účelové, kdy se nesoudí veden snahou o meritorní řešení sporu, nýbrž pro jeho samotné vedení. Z aktuální judikatury Nejvyššího správního soudu, kdy stěžovatel nebyl úspěšný s kasačními stížnostmi v totožných sporech mezi ním a žalovanou a shodně se jednalo o otázku osvobození stěžovatele v řízení o žalobě před městským soudem, je možno odkázat např. na rozsudky ze dne 25. 11. 2019, č. j. 5 As 251/2019 - 11, ze dne 30. 1. 2020, č. j. 8 As 351/2019 - 20, ze dne 12. 6. 2020, č. j. 3 As 164/2020 - 13, či nejnověji na rozsudek ze dne 13. 8. 2020, č. j. 7 As 178/2020 - 11.“ (srov. rozsudky NSS ze dne 2. 9. 2020, č. j. 6 As 189/2020 - 11, či ze dne 30. 1. 2020, č. j. 8 As 351/2019 - 20).*

[14] Ve shodě se závěry městského soudu i se svou předchozí judikaturou odkazovanou výše Nejvyšší správní soud ani v nyní posuzované věci neshledal, že by podmínky pro osvobození stěžovatele od soudních poplatků byly v řízení o žalobě před městským soudem naplněny. Stěžovatel svými podáními nesleduje ochranu svých veřejných subjektivních práv, resp. žádost o osvobození od soudních poplatků nesměruje k zajištění jeho účinné soudní ochrany, nýbrž představuje snahu stěžovatele vést prostřednictvím opakovaného žádání o osvobození od soudních poplatků bezplatně spory podle své libosti.

[15] K ostatním námitkám obsaženým v kasační stížnosti Nejvyšší správní soud pouze konstatuje, že se jedná o vyjádření stěžovatelových subjektivních (a značně pejorativních) názorů

pokračování

na činnost městského soudu, které nelze pro jejich obecnost pokládat za projednatelné kasační námitky; většina z nich nadto není nikterak podložena a především není pro posouzení věci (otázku osvobození od soudních poplatků) vůbec relevantní.

[16] Nejvyšší správní soud s ohledem na výše uvedené dospěl k závěru, že stěžovatelem uplatněné kasační námitky nejsou důvodné; taktéž neshledal vady podle § 109 odst. 4 s. ř. s., k nimž by musel přihlídnout z úřední povinnosti. Kasační stížnost proto zamítl jako nedůvodnou podle § 110 odst. 1 s. ř. s., věty poslední. O věci přitom rozhodoval bez jednání za podmínek § 109 odst. 2 s. ř. s.

[17] O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti rozhodl Nejvyšší správní soud podle § 60 odst. 1 s. ř. s., ve spojení s § 120 s. ř. s. Stěžovatel neměl v tomto kasačním řízení úspěch; soud proto vyslovil, že nemá právo na náhradu nákladů řízení. Úspěšné žalované nevznikly žádné náklady; soud proto žalované nepřiznal náhradu nákladů řízení.

P o u č e n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 3. ledna 2022

JUDr. Miluše Došková
předsedkyně senátu